

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250 D, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirane
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7.563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

T. P. D.

Trboveljska premogokopna družba je največje zasebno kapitalistično podjetje v Jugoslaviji. Družba delničarjev, večinoma inozemcev, od katerih mnogi Trbovlje poznajo komaj po zemljepisni karti, poseduje ogromne zaloge premoga v naši državi, kateri ga z ogromnim dobičkom zase prodajajo. Nobeno podjetje v naši državi ne izplačuje svojim delničarjem tako visokih dividend kot TPD, nobeno svojim lastnikom dividend ne nese, nobeno s tolikim profitom ne izrablja dela delavcev, ki za nizke plače pomagajo kopičiti bogastvo nekaterim, nobeno nima večjega pribitka od celokupne javnosti, katera ji za drag denar odjemlje premož. Ni pa tudi nobenega podjetja, ki bi se dalo tako malo voditi od socialnih vidikov kakor TPD.

Za velekapitalistično družbo ne obstajajo drugi interesi kakor interesi njenih delničarjev. Njen najvišji in edini zakon je čimvečji profit akcionarjev, čemur se morajo pokoriti koristi države, konsumentov, delavcev. Da le zasluži zasebni lastnik delnic, vse drugo je postransko. Akcionar mora zaslužiti, pa naj je produkcija visoka ali nizka, naj je konsum velik ali majhen, naj vlada ugodna konjunktura ali kriza: profit posameznikov delničarjev mora biti, se mora večati ali vsaj ostati na isti višini, akcionar ne sme trpeti »škoda«; naj jo trpi delavec, naj jo trpijo konsumenti, naj jo trpi država, le delničar ne! Delavec sme stradati, delati pod najnižjim eksistenčnim minimom, stanovati v brlogih, izgubljati svoje zdravje, gmotno in moralno propadati; srednji sloji smejo pozimi zmrvovati; država sme nabijati visoke davke na prebivalstvo, da pokriva ogromne izdatke za prometna sredstva, si sme nalagati velika bremena za socialno oskrbovanje onih, ki jih zasebna podjetja neusmiljeno izrabljajo in ki zopet padajo ponajveč na bremena manj premožnega prebivalstva — le delničar velekapitalist ne sme ničesar žrtvovati, on mora vedno biti na dobičku, on svojega visokega bogatega življenjskega standarda ne sme znižati. Naj trpi in strada splošnost, on, delničar vleče svoje dividende iz trpljenja, dela in žrtv drugih.

Sicer je v kapitalističnem družabnem redu, kakršen je danes, popolna vpostavitve socialne pravičnosti brez do temelja segajočih reform nemogoča. Vendar pa daje demokratski ustroj moderne države dosti možnosti, ne samo, da se socialna beda ublaži, ampak da se tudi med delodajavcem in delavcem po medsebojni strokovni organizaciji, po državnih socialnopolitičnih ustanovah in razsodiščih, po parlamentu in drugače doseže več ali manj znošno sožitje, da se celo najdejo globokosežni skupni interesi, da se kapitalistični proizvodni proces prešine z iskro socialnega čustvovanja in da se družba tako stopnjema mirno in legalno razvije do socialnejšega družabnega reda. V naši državi pod režimom belgrajskega centralizma pa smo tudi od tega zelo oddaljeni. Pri nas se more velekapitalizem neomajeno izživljati. Temeljno načelo krščanskega družabnega reda, da mora zasebna lastnina v svoji uporabi biti omejena po gmotnih in moralnih koristih cele družbe, se pri nas malodane popolnoma prezira; vse naše socialne institucije so ali ostanek predvojne socialnopolitično orientirane dobe ali pa so bile po preobratu mednarodno izsiljene; na kako slabih nogah slone, dokazuje očitna tendenca sedanjega vlade, da socialno politiko čimbolj omeji in reducira na minimum. Vlada suvereno politična in socialna reakcija; množice pa so otopele, ustrahovane in desorientirane. Če oblast, ki ima čuvati splošni blagor vseh, nima nobenega pravega socialnega čuta, če je v tem oziru tako indolentna kakor je naša, če se ne postavi na stran onih, ki so zaščite potrebni, če ji ni do resničnega izmirjenja socialnih razredov in bojov ali vsaj do znošne regulacije, če v ta namen ne uporablja svoje moči in avtoritete, če so socialnopolitični zakoni le v nadlego, potem ni čuda, če zasebni velekapital izrablja svojo ogromno moč v svoj prid in v škodo milijonov ljudskih eksistenc, ki so njemu izročene. Kajti sam iz sebe naš velekapitalizem žali bog ni zmožen, da bi se povzpel vsaj do takega socialnega stališča kakor Henry Ford, ki upravičeno meni, da ima od dobro plačanih, zdravih in v svetlih stanovanjih stanujočih delavcev ravno on in njegova domovina največ koristi.

In tako je prišlo do tega, da naš največji kapitalist TPD more reducirati 2000 in mogoče še več rudarjev, da se more pečati z nameritak slabe mezde še znižati, odpraviti

doklade in podobno. Državna oblast je pri teh socialno in gospodarsko tako globoko-segajočih ukrepih quantitate negligable. Družba pravi, da njeni računi tako velevarjo, da rentabiliteta to zahteva, da je zanjo slaba konjunktura itd., pravega vpogleda v te njene račune pa nihče nima. Vrhtega je treba naglašati, da je družba tako bogata, da slučajno in mimoidočo slabšo konjunkturo — ako sploh obstoja — lahko pretrpi, ne da bi bilo treba vreči v brezposelnost tisoče slovenskih rudarjev. Če ima vsak v državi investne socialne dolžnosti in ozire, jih mora imeti tudi TPD, ki ima od te države največje dobičke. Ne gre, da bi zaradi gospodarskih

kriz trpeli izgubo samo in izključno gospodarsko šibkejši sloji, velekapital pa da bi ne nosil nobenih bremen, ampak se še večal. Predvsem pa ne gre, da bi pri takih krizah država igrala vlogo tistega, ki ga vse to nima nič brigati, ki ne bi smel posegati v to, kako se privatna last porablja, kako posega v eksistenčne pogoje tisočev in tisočev. Kajti gmotna beda in moralna nezadovoljnost ter anarhija, ki se s tem ustvarja, zadene državo v srce, odloča o njeni bodočnosti, daje njene temelje.

Zato je spričo teh usodnih korakov naš, najglasnejši klic: Državna oblast, stori svojo dolžnost!

Nenaden, tajinstven odhod dr. Ninčiča v Rim.

DR. NINČIĆ POTUJE Z ITALIJANSKIM GENERALOM BORDREROM V RIM. — SKLENE SE BAJE GARANCIJSKA POGODBA MED JUGOSLAVIJO — ITALIJO IN FRANCIJO. — TAJNOST POTOVANJA. — ZUNANJA POLITIKA KAMARILE.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) V popolni politični tišini in miru je zvečer kot bomba padla vest, da je z večernim ekspresnim vlakom odpotoval zunanji minister dr. Momčilo Ninčič v Rim, da se tam sestane z Mussolinijem. Po informacijah, ki jih je dobil Vaš dopisnik od merodajnih oseb v zunanjem ministristvu, je cilj tega potovanja našega zunanjega ministra ta, da z g. Mussolinijem izmenja misli o splošnem položaju v Evropi s posebnim ozirom na locarno jamstveno pogodbo. Isti krogi pristavljajo, da bo zunanji minister dr. Ninčič iz Rima odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal s predsednikom francoske vlade in zunanjim ministrom Briandom, nato bo pa odšel v Zenevo, da kot šef naše delegacije prisotvuje izrednemu zasedanju Društva narodov, o čigar programu smo že poročali. Z dr. Ninčičem je odpotoval šef njegovega kabineta Vučković ter načelnik zunanjega ministristva Antić. Značilno je, da potuje z istim vlakom tudi italijanski poslanik na našem dvoru general Bordrero s svojim tajnikom.

Brezdvomno je, da je treba temu potovanju našega zunanjega ministra Ninčiča v Rim, ki so ga skrbno čuvali v največji tajnosti, pripisovati največjo važnost. Jasno je tudi, da ne gre za izmenjavo misli med Mussolinijem in Ninčičem — kakor to trdijo oficijelni krogi —, marveč, da je za ta sestanek določen tudi že program. Tajinstvenost, ki spremlja to nenadno potovanje, potrjuje to. Zato so se takoj, ko se je zvedelo za ta dogodek, razširili najraznovrstnejši komentarji.

Predvsem se misli, da gre za sklenitev garancijskega pakta med našo državo in Italijo glede mej na Brennerju. O tem vprašanju se je precej pisalo v strokovnem časopisu. Posebno zadnje čase, ko se je vršila živahna polemika med oficijelnimi nemškimi in ofi-

cielnimi italijanskimi krogi, se je mnogo razpravljalo v italijanskem časopisu. Na tem vprašanju, to je na sklenitvi takega garancijskega medsebojnega pakta med Italijo in našo državo, so v prvi vrsti zainteresirani Slovenci in sicer iz dveh razlogov: z ozirom na Slovence na Koroškem in ravnotako z ozirom na naše sobrate, ki so pod italijansko državo.

Pri vseh dosedanjih pogajanjih je Ninčič popolnoma pustil na strani vprašanje naših narodnih manjšin v Italiji. Italijani so pa vedno dosegli pri teh pogajanjih velike koristi. Belgrajski oficijelni krogi za naše sobrate v Italiji niso storili nobenega koraka, niso dosegli nobenega zboljšanja njihovega mučnega položaja. Nasprotno se je Slovenecem po vsakem takim pogajanju in sklenitvi pogodbe z Italijo godilo še slabše. Zato ostane upravičena sumnja, da Ninčič sploh ni dovolj sposobna in primerna oseba, ki naj bi nadalje vodila našo zunanjo politiko in urejevala razmerje med Italijo in našo državo.

Nekateri krogi se bojijo, da nam bo Ninčič zopet pripravil taka žalostna iznenadenja, kakršna so doletela našo državo že z rapalsko pogodbo in pozneje z rimskim paktom. Na vsak je dolžnost naše javnosti, da temu Ninčičevemu delovanju v tujini posveti največjo pozornost.

Posebno značilno je pa to, da je dr. Ninčič odpotoval, ne da bi preje o tem obvestil zunanjetarne klube. Skrivanje vseh važnih zunanje-političnih dogodkov pred poklicanimi zastopniki ljudstva, je prišlo tako v navado, da se zunanja politika vodi popolnoma izven parlamenta in brez njegovega sodelovanja. Dejstvo, da spremlja dr. Ninčiča italijanski poslanik general Bordrero, ne more dajati ravno največjih nad, da bomo iz teh novih pogajanj izšli dobro.

Dr. Spaho proti združitvi JMO z demokrati

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Iz Travnika poročajo, da se je tam tajno vršil shod muslimanske organizacije, na katerem je govoril voditelj muslimanske organizacije dr. Spaho. Predvsem je dementiral vse vesti o nekakem takozvanem razpadu te organizacije. Dalje je Spaho govoril o težkem gospodarskem stanju v Bosni in Hercegovini in rekel, da ta gospodarska kriza ne preti samo Bosni, marveč celi državi. Posebno je naglasil veliko obdavčenje ljudstva. Govorec o sporazumu, je dejal, da ne veruje v dolgo življenje sporazuma R in R, in da bo kmalu prišel čas, ko bo njegova stranka

sodelovala v koalicijski vladi.

Ta Spahov govor se v vseh tukajšnjih političnih krogih zelo komentira. Predvsem se misli, da se je dr. Spaho s tem govorom oddaljil od demokratov, ki so zadnje čase na vse načine širili v javnosti vesti o tem, da se bosta obe stranki v kratkem času združili. Ta govor je tih dementi teh vesti in dokazuje, da muslimansko ljudstvo v Bosni ne mara srbijanske orientacije. Radičeva ne more odobravati spojitve svoje organizacije s katerokoli srbso stranko.

Stoletnica rojstva Svetozarja Miletića.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Danes se proslavlja v Vojvodini stoletnica rojstva Svetozarja Miletića. Rojen je bil 23. februarja 1826. V svoji mladosti je pokazal veliko ljubezen za slovenski živelj v Vojvodini. Bil je brezdvoma največji nacionalni revolucionar med srbiskim življenjem v Vojvodini. Igral je odlično vlogo v političnem in kulturnem življenju Srbov pod Madjarsko, katerih voditelj je bil dolgo let. Udeleževal se je na političnem in publicističnem polju. V svrhu boljše agitacije za prubo srbeskega naroda je osnoval v Vojvodini list »Zastava«, ki še danes izhaja v Novem Sadu. Bil je član madjarskega sabora, v katerem je nastopal za svoje rojake. Radi njegove odločne borbe, ga je madjarska vlada zaprla in obsodila na pet let ječe. Bil je brez-

dvoma velik um in rodoljub. Zato je tembolj čudno, da ga danes proslavljajo reakcionarni radikali. Na proslavo, ki se je danes vršila v Novem Sadu, so dopotovali zastopniki narodne skupščine, vlade in številni radikalni poslanci. V imenu narodne skupščine je na svečanosti govoril podpredsednik Subotić, nadalje je govoril minister za vere Miša Trifunović. Popoldne pa je govoril sin Svetozarja Miletića, minister Slavko Miletić, ki je naglasil, da bodo Vojvodinski Srbi ostali vedno verni idejam Miletićevim in da bodo storili vse, da ostane Vojvodina nacionalna dežela in da se bo v njej govorilo samo srbosko, ne pa madjarsko in švabsko.

DR. LORKOVIĆ SMRTNO BOLAN.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Predsedniku Hrvatske federalistične stranke dr. Lorkoviću se je stanje zelo poslabšalo in se nahaja bolezni v kritični situaciji.

RADIČEVCI KUPUJEJO VELEPOSESTVA.

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Veleposestvo grofa Esterhazyja v Prekmurju je kupil prijatelj Stjepana Radiča, lesni industrijalec Janeković v Zagrebu. Veleposestvo obsega 14.000 oralov. Večina so njive in travniki. Sedaj je agrarni minister Pavle Radić uvedel revizijo agrarnih objektov in subjektov. V to svrhu je poslal uradnika iz zagrebske, namesto iz ljubljanske agrarne direkcije. Pravijo, da se je to zgodilo s pristankom slovenskega poslanca Pucija. Agrarni interesi so v Prekmurju z nastopanjem zagrebskega uradnika zelo nezadovoljni. Tudi velikansko posestvo Festetičeva v Medjimurju so kupili Radičeva poslanci.

RADIČEVCI PROTI OBČINSKIM VOLITVAM V DALMACIJI.

Split, 23. februarja. (Izv.) V vseh političnih krogih se mnogo razpravlja o občinskih volitvah v Dalmaciji. Opozicijski krogi so napadli vlado, ker noče razpisati volitev. Iz radikalskih krogov se doznava, da radikali niso proti temu, da se razpišejo občinske volitve. Temu nasprotujejo predvsem radičevci, ki hočejo, da se postavijo občinski komisariji in se za ta mesta imenujejo njihovi pristaši.

BOŽA MAKSIMOVIĆ JE OZDRAVEL.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Notranji minister Boža Maksimović, ki je bil zadnje čase bolan, je ozdravel. Takoj prvi dan je obiskal predsednika vlade Pašića ter se z njim dolgo časa razgovarjal. Splošno se tolažilo, da sta pri tej priliki govorila o znanem sporu med Radićem in Božo Maksimovićem. Kakor znano, je Stjepan Radić nametal na Maksimovića največje žalitve, radi katerih je Maksimović tudi obolev in ni hotel prihajati v skupščino, dokler ne da Stjepan Radić potrebnega zadoščenja. Zato se z zanimanjem gleda na ta spor, ki je od mnogih Radićevih sporov ostal še nelikvidiran. Obstoja tudi spor s finančnim ministrom, ki je obvestil svoje prijatelje, da ne bo odstopil od svoje zahteve, da mora dati Radić popolno zadoščenje za izrečene žalitve.

PROTI PREGANJANJU GASILCEV V SLOVENIJI.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Več poslancev raznih strank je podpisalo ostro vprašanje na notranjega ministra radi stališča, ki ga je zavzel napram prostovoljnim gasilnim društvom mariborski veliki župan Pirkmayer.

TISKOVNE PRAVDE V ZAGREBU.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Danes se je vršila pred sodiščem tiskovna pravda proti odgovornemu uredniku »Objora« Lunačku, katerega je tožil urednik »Puškega prijatelja« Božo Milanović in Istre, ker je »Obzorje« pisal, da je delo Milanovića, kakor tudi delo drugih katoličanov v Istri protinarodno. Med razpravo je prišlo med obema strankama do poravnave, Lunaček mora plačati 4.500 dinarjev in sicer 1000 Din za Mohorjevo družbo v Istri, 2000 Din Boži Milanoviću, 1500 Din pa za družine, katere je italijanska vlada pregnala. Plačati mora tudi pravne stroške. Obenem mora objaviti v »Obzorju«, da obžaluje imenovani napad, katerega je bil objavil na podlagi napačnih informacij.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Dr. Vidušić, generalni vikar starokatoliške cerkve je vložil tožbo proti uredniku »Starokatolič« radi napačnega poročanja o sodni razpravi v zadevi dr. Vidušić proti dr. Korenić. Tako se bo o tej aferi ponovno razpravljalo.

POGAJANJA ZA TRGOVSKO POGODBO Z ANGLIJO.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Jutri se bo vršila seja naše in angleške delegacije za sklenitev preliminarne trgovske pogodbe med obema državama. Angleški poslanik Cunard je obvestil zunanje ministristvo, da je dobil potrebno navodila od svoje vlade, tako da je mogoče začeti pogajanja nadaljevati.

FAŠISTI PROTI PELEGRINETTIJU.

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Iz Zadra poročajo listi pod naslovom »Fašisti prelijo nunciju Pelegrinetti« sledeče: List »Littorio dalmatico« prinaša članek, v katerem napada papeževga nuncija Pelegrinetti, ker je na svojem potovanju po Dalmaciji govoril v hrvaškem jeziku, posebno radi tega, ker je v hrvaškem jeziku govoril na Korčuli, ki je še vedno italijansko mesto v Dalmaciji. Dalje pravi članek, da g. Pelegrinetti more znati srbosko ali hrvaško, mora pa računati z velikimi interesi fašistične Italije.

Korupcija.

Ze pol leta vznemirja belgrajsko čaršijo spor med Rade Pašićem in dr. Dragišo Stojadinovićem. Dr. Stojadinović je inspektor ministrstva trgovine in industrije in zet Ljube Jovanovića. Radikalni krogi so pozikovali že vse mogoče, da spravijo ta spor s sveta. Pred meseci so že svetovali Rade Pašiću, da odpotuje v inozemstvo in se umakne, dokler stvar ne zaspi. Dr. Dragiša Stojadinović je v belgrajskem časopisu očital Rade Pašiću koruptna dejanja, da je ogoljufal državno blagajno in da je škodljiv za našo družbo. Rade Pašić je tožil, sodišče počasi preiskuje in razpravlja, dr. Stojadinović je pa neugnan. V gotovih razdobjih obnavlja vedno nove napade na Rade Pašića in ga dolži novih nečednosti.

Zadnje dni je dr. Dragiša Stojadinović zopet udaril. Napisal je članek v belgrajskih »Novosti«, kjer obdoljuje Pašićevega sina, da nikdar ni plačal davkov, da nikoli ni prijavljal davčnim oblastem svojega premoženja in svojih dohodkov. Med drugim piše dr. Stojadinović doslovno: za gospoda Rade Pašića ni bilo ustave, ne zakonov, ne nobene oblasti, ki bi ga poučile o izpolnjevanju državljan-skih dolžnosti. Pred očmi vse javnosti je Rade Pašić »zaslužil bajne vsote, menjal avtomobile in nihče ga ni vprašal, od kod ima denar, kje ga je dobil, ali je njegovo delo v so-glasju z zakoni naše države. Krivično je pri-jemati za grlo poštene davkoplačevalce in jim jemati skoro ves zaslužek za davke, a tega gospoda pustiti, da več let ne plača v državno blagajno niti pare, samo zato, ker je visokega rodu. V začetku letošnjega leta sem dobil potrdilo belgrajskega davčnega urada pod številko 89.666, da gospod Rade Pašić ne plačuje nobenega davka. Davčni urad je pre-pregledal vse knjige, da bi našel kak znesek plačanih davkov, pa zastonj. Toda mi vemo, da v naši državi razen obnemoglih starcev, ki so stari čez 60 let, vojakov in kaznjencev, vsi državljani morajo plačevati davke. Go-spod Rade Pašić pa ni niti star, niti vojak, niti kaznenec, ampak sin predsednika vlade, posredovalec in lastnik nešteti rudnikov in bogastev te zemlje.«

Dr. Stojadinović javlja, da je on naznanil Rade Pašića davčnim oblastem in jim dal točne podatke, glasom katerih mora Rade Pašić plačati 30 milijonov dinarjev na zaostalih davkih. Po določitvah davčnega zakona dobi tretjino tega zneska dr. Stojadinović, ker je Pašića naznanil. Toda dr. Stojadinović se odpoveduje tej nagradi in določa, da naj se razdeli med siromašne invalide in dijakke. Pri tem pa apelira na davčne uradnike in komi-sijo, ki prav te dni rešuje njegovo ovadbo, naj bodo pravični, da bo dal bogataš državi, kar ji gre, in da invalidi in dijaki pridejo do 10 milijonov.

Kakor je videti, se dr. Stojadinović ne šali. Mogočnega mora biti sila, ki drži aktivnega državnega uradnika v Pašićevemu mini-strstvu tako odločno proti Pašićevemu sinu. Velike stvari mora vedeti Stojadinović in nje-govi prijatelji, da si upa toliko pisati v jav-nosti v Belgradu Pašiću-očetu pred nosom.

Madjarska justica.

Veliko pozornost je vzbudilo v Budim-pešti te dni dejstvo, da je več osumljencev, ki so zaprti radi ponarejevanja frankov, naen-krat skoro istočasno odpovedalo svojim zago-vornikom pooblastila in si izbralo druge. Zna-čilno je, da so si odlični osumljenci izbrali že takoj v začetku preiskave najodličnejše odvet-nike dr. R. Vambery, dr. W. Vazsonyi in dr. Polonyja, ki so pa slučajno politični pristaši sedanje opozicije, sedaj pa so letem pooblastila odpovedali in si izbrali druge, kot odvetnike manj poznane ljudi, ki pa so člani mažarskih fašistovskih organizacij.

Časopisje, ki razpravlja o tem dogodku, povdarja, da se je izmenjava izvršila nepo-sredno na pritisk sodnih oblasti in državnega pravdnika. Zagovornik ima namreč pravico, da govori s svojim klijentom med štirimi očmi. Madjarski mogočniki so se ustrašili molčeč-nosti teh zagovornikov, ki niso o svojih se-stankih in razgovorih s klijenti hoteli dajati nobenih konkretnih pojasnil. Bali so se, da zagovorniki zbirajo ves material in ga bodo izdali še le pri glavni razpravi, ki pa je javna in bi torej na ta način mogli spraviti v javnost stvari, ki jih hoče vlada na vsak način obdržati v tajnosti.

Za državnega pravdnika dr. Strache listi trdijo, da je klical zaprte osumljence k sebi in jih toliko časa pregovarjal, da so se vdali in preklicali svojemu zastopniku pooblastilo. Tudi na sorodnike osumljencev je državno pravd-ništvo pritiskalo v tem smislu. Odstavljeni od-vetniki so se pritožili na svojo stanovsko zbor-nico.

Rim, 23. febr. (Izv.) V Milanu so odkrili veliko ponarejevalsko družbo, ki je izvršila veliko goljufij v Parizu, Budimpešti in Berlinu s ponarejevanjem bančnih nakaznic. Voditelj te družbe je bil neki Jurij Marchetti, ki ga je zasledovala policija že dalje časa tudi radi drugih goljufij. Sedaj so ga aretirali in z njim 15 tovarišev.

London, 28. febr. (Izv.) Po poročilih iz Taugerja so se Marokanci preskrbeli z novimi topovi in začeli z napadi v okolici Tetuana in obstreljevali tudi mesto.

Madjarska afera.

Budimpešta, 23. februarja. (Izv.) Deputa-cija, obstoječa iz poslancev Farkasa, Propper-ja, mejnega grofa Pallavicinija, Littaya in Ra-kovskega, se je zglasila pri predsedniku skup-ščine, da bi ta pospešil postopanje proti social-demokratskemu poslancu Payerju radi žalitve predsednika Bethlena, da bi se mu omogočilo sodelovanje pri nadaljnji razpravi ponarejeval-ske afele. Židovsky je odgovoril poslancem, da bo komaj mogoče ugoditi njih željam.

Budimpešta, 23. febr. (Izv.) Parlamentarni odbor je imel danes zadnjo sejo, na kateri je referent podal poročilo tega odbora, ki bo jav-ljeno v zbornici. Opozicija bo v zbornici podala izjavo manjšine posebej. Plenarne seje v skup-ščini bodo radi razprav o aferi podaljšane na osem ur.

Budimpešta, 23. febr. (Izv.) Preiskovalni sodnik je odredil, da se napadalca na poslance Vaszonyja Vanay in Molnar izpustita na pro-sto, ker ni nevarnosti, da bi pobegnili. Napad ni imel značaja napada na javno osebo, ker napadalca nista vedela, kako funkcije je po-slanec opravljal v parlamentarnem odboru. Državni pravdnik je proti tej naredbi vložil priziv.

Budimpešta, 23. febr. (Izv.) »Pesti Na-ploc« poroča, da se je policiji posrečilo dobiti več ključev kneza Windischgraezeta od njego-vih sob in omar na Gradu v Varoszabatag. Komisija se je napotila sedaj v ta grad in upa dobiti tam še 6000 ponarejenih bankovcev, katerih dosedaj še niso mogli najti.

Budimpešta, 23. febr. (Izv.) Vodstvo so-cialdemokratske stranke je imelo zborovanje, na katerem je poslanec Payer poročal o poli-tičnem položaju. Naglašal je, da opozicija ne bo mirovala, ako bodo vladne stranke pri-re-dile demonstracije za državnega predsednika in je gotovo, da bodo socialdemokrati organi-zirali protidemonstracije. V tem oziru ne bo-do odnehali tudi če bi to zahtevalo večjih žrtev.

NOVE IZJAVE PIJA XI. O NOVI ITALIJAN-SKI CERKVENI ZAKONODAJI.

Rim, 23. febr. »Osservatore Romano« ob-javlja pismo sv. očeta Pija XI. državnemu taj-niku kardinalu Gaspariju o stvari cerkveno-reformne zakonodaje, ki jo je pripravila Mus-solinijeva vlada. Pij XI. znova poudarja, da Vatikan pri teh zakonskih načrtih nikakor ni sodeloval in opozarja, da se morejo taki za-koni pravilno skleniti edino le na podlagi po-gajanj in sporazuma s sv. stolico. Takih poga-janj in sporazuma s sv. stolico pa ni bilo in ga tudi biti ni moglo in biti ne more, dokler traja sedanje stanje, prizadeto sv. stolici in rimskemu papežu.

Nove volitve na Nizozemskem?

Nizozemski socialisti in liberalci so pred petimi meseci prodrl s predlogom, da Nizo-zemska opusti svoje zastopstvo pri Vatikanu. Vsled tega sklepa je tedanjih pet ministrov pristašev krščanske stranke zapustilo svoja mesta in od tedaj neprestano traja vladna kriza. Katoličani ne sprejmejo nobenega mesta v vladi, dokler ne bo omenjeni sklep pre-klican. Zato je vlada zbornico poslala na dolg odmor in je ni sklicala, ker ni našla rešitve.

Sedaj so pa socialisti nujno zahtevali sklicanje zbornice in mislijo predlagati, da kraljica parlament razpusti in razpiše nove volitve. Socialisti upajo, da bodo pri novih volitvah katoliško stranko, v kateri vlada po-guben razkol med krščansko socialno in kato-liškohistorično strujo, porazili in dobili večino.

Afganistan napove vojno Rusiji.

Berlin, 28. febr. (Izv.) Po poročilih iz Ka-bula (Afganistan) so na ministrski seji skle-pali o vojni napovedi sovjetski Rusiji in se je večina izrekla za to, da se Rusiji napove voj-na. V zvezi s tem je bila odredjena delna mo-bilizacija. Kako poročajo, se tudi rdeče čete že koncentrirajo na meji.

Tajne umore v Nemčiji so na-ročili nemški fašisti.

Ze par mesecev razpravlja ruski deželni zbor, oz. njegov preiskovalni odbor o tajnih umorih, ki so se izvršili na ukaz neke tajne nacionalistične organizacije. Ta organizacija si je prisvajala pravice femskega, tajnega so-dišča, sodila, obsojala in naročala svojim »krvnikom«, da dobične ljudi umore. Spretna organizacija je omogočala, da je ta femska justica dalj časa nemoteno poslovala in ima na vesti že celo vrsto zločinov. Razprave o tem predmetu so tajne in javnost dobiva obvesila samo potom uradnih komuniquejev. Zadnje uradno obvestilo javlja tudi, da se zaprti mo-rilec Grüte-Lehder izgovarja, da je umora, ki so mu jih dokazali, moral izvršiti na ukaz bavarskih nacionalističnih poslancev Wulle in Kube. Preiskovalni odbor je dobil tudi več podatkov, ki težko obremenjujejo nemško-nacionalnega poslance Jannke. Jannke bo prihodnje dni moral pred preiskovalni odbor.

UPOR V SUDANU.

Kairo, 23. febr. (Izv.) Po vesteh iz Har-tuma so se uprli rodovi Nabu v Sudanu in so morale nastopiti vojaške čete na kamelah, da so razgnale upornike. Angleške čete so pri zasledovanju zajele 300 vjetnikov, mnogo pa je bilo ubitih in ranjenih.

Za stalne sedeže v svetu Društva narodov.

Diskusija za in proti razširjenju sveta Društva narodov je dobila že konkretnije oblike. Druge kandidature so potihnile, le Poljska energično razvija propagando za svojo kandidaturu. Ministerski predsednik Skrzyn-ski ima te dni dnevne konference s poljskimi strokovnjaki v zunanji politiki in pripravlja obširen material, ki ga vzame k zasedanju skupščine Društva narodov. Istotako je poljsko zunanje ministrstvo obširno obrazložilo svoje stališče vsem zastopnikom prijateljskih držav. Angleški poslanik sir Eric Drummond bo od-potoval v London, da osebno obrazloži Cham-berlainu stališče poljske vlade.

Najbolj odločno kontra stališče je zavzela Švedska. Vse časopisje vladno in opozicio-nalno odločno piše proti razširjenju sveta Društva narodov in povdarja, da ne nastopa proti kandidaturam, ki so se doslej pojavile ampak da Švedska principiarno odklanja vsako razširjenje, ker je z njim združenja velika ne-varnost, da se zruši s tem vsa zgradba organi-zacije Društva. Vladno časopisje zatrjuje, da bo Švedska v vsakem slučaju glasovala proti dodelitvi stalnega mesta v svetu kaki drugi državi kakor Nemčiji.

London, 23. febr. (Izv.) V parlamentar-nem odboru za zunanje zadeve so obravnavali zadeve Društva narodov in so se zastopniki vseh strank izrazili za to, da se v svetu Društva narodov ne ustanavljajo nova mesta.

London, 23. febr. (Izv.) Z ozirom na vesti, da se je ministrski svet izrazil, da Poljska ne sme dobiti zastopnika v svetu Društva naro-dov, se uradno te vesti označujejo kot neresi-čne. Ministerski svet dosedaj še ni zavzel nikakega protivnega stališča proti temu, da dobita Poljska in Španija zastopnika v svetu Društva narodov.

Zveza baltičkih držav.

London, 23. febr. (Izv.) Daily Telegraf poroča, da snujejo baltičske države Letonska, Estonska in Litavija gospodarsko in politično konfederacijo. Če bodo ti načrti uspeli, bodo te države sklenile zvezo, v kateri bodo vse države ohranile svojo samostojnost, skupno pa bodo sklepale vse diplomatske, finančne in trgovske pogodbe.

SPOR MED POLJSKO IN LITVO.

Varšava, 23. febr. (Izv.) Po poročilih li-stov se je spor med Poljsko in Litvo zelo po-ostiril. Litva je odklonila pogajanja za mirno rešitev spora. Poljske oblasti so radi tega znatno ojačile obmejne čete. Mesto Vilna stoji močno pod vtisom tega spora, ker je po me-stu vedno več vojaških čet. General Haller zbira prostovoljske čete, ki hočejo, da se proti Litvi nastopi s silo.

Spor zaradi italijanskih dolgov v Ameriki.

Kot smo že javili se je ameriški senat po-tavil proti odobritvi italijanskih dolgov. Poleg Borahove skupine, so zavzeli odklonilno sta-lišče tudi demokrati. Dasi se je za predlog ameriške delegacije zavzel predsednik Coolidge, češ da v nasprotnem slučaju Združene države ne bodo dobile od Italije ničesar, ven-dar traja nerazpoloženje dalje. Borah je težko čakal ugodno priliko, da se spre z vlado. Zad-nji Mussolinijevi govori so mu prav prišli in ojačili njegovo opozicijo. Prostožidarji so dvig-nili veliko »protimusolinško« agitacijo, ker je Mus-solini razpustil vse lože v Italiji in konfis-ciral njihovo premoženje. Kuklulkan agitira proti Mussoliniju kot zaščitniku katoliške Italije. Vsi veliki časopisi v Newyorku pišejo proti odobritvi italijanskih predlogov.

RATIFIKACIJA LOCARNSKE POGODBE V PARIZU.

Pariz, 23. febr. (Izv.) V odboru za zuna-nje zadeve so na predlog poslance Boncourja sprejeli proti štirim glasovom locarnsko po-godbo. Briand je v svojem govoru poudarjal, da so v locarnski pogodbi vse pravice, ki jih je dobila Francija pri pogodbah v Versaillesu, ostale neokrnjene.

PRIJET DEFRAVDANT.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Policija je aretirala Spiridiona Skiadesa iz Krfa ki je tam poveril okrog 6 milijonov dinarjev in zbežal v Zagreb. Danes so ga odpeljali na Sušak, kjer ga bodo prevzele grške oblasti.

K ANGORSKI POGODBI.

Pariz, 22. febr. (Izv.) »Echo de Paris« poroča, da vsebuje angorska pogodba tudi koncesije glede bagdadske železnice, katere upravo prepušča Francozi Turkom. Franco-ska vlada te vesti dementira in povdarja, da pogodba ne vsebuje nikakih teritorialnih kon-cesij napram Turčiji. V pogodbi so samo po-trjene dosedanje meje in zajamčeno njih spo-štovanje od obeh strani.

Berlin, 23. febr. (Izv.) »Berliner Tagblatt« poroča iz Moskve, da je družba nemških zla-terjev kupila več dragocenosti bivše ruske car-ske rodbine. Diamantni diadem ruske carice so kupili za vsoto 3 milijone dolarjev.

Pridobivajte novih naročnikov!

Beleške

△ Srbsko fronto je napovedal torej g. minister Milan Simonović, ki da se bo borila proti hrvaški in slovenski fronti, v svrhu obrambe države... »Jutro« mora tej srbski fronti seveda takoj dati svojo moralno pomoč in piše: »Videti je, da je začela tudi v srbskem delu našega naroda popuščati potrpe-ljivost.« — Radi bi vedeli, nad čem je Srbe minila potrpežljivost. Ali nad slovensko do-brodušnostjo, ki se pusti od centralizma že sedem let na meh odirati? Ali je minila srbski narod potrpežljivost nad tem, da plačuje trikrat manjši davek kot slovenski narod? Ali pa je morda minila radikale potrpežljivost nad Pribečevićevo jugoslovensko fronto, ki jim je pripomogla do centralizma in vsestranske dominantnega položaja v državi, a zdaj zahte-va zato plačilo v obliki sovladavine? Skratka ne vemo si razlagati, zakaj je začela v srbskem narodu popuščati potrpežljivost. Z go-tovostjo pa lahko trdimo, da ko bi se nam Slovincem tako slabo godilo v tej državi ka-kor se godi Srbom, bi nas že zdavnej minila vsa potrpežljivost.

△ Veljava Slovencev. Ta je bila l. 1918. tako velika, pripoveduje »Jutro«, da so bili Slovenci sprejeti v Belgradu kot milijenci, ka-terim gre v novi državi večji vliv in večja moč, kakor pa znaša njihovo število. V prvi vladi kraljevine SHS je postal dr. Korošec njen podpredsednik, še en Slovenec član ka-bineta itd. — Vse preveč veljave, gospoda slavna, vse preveč veljave. Ali Slovenci smo mnogo skromnejši. Mi smo čez in čez zado-voljni že z golo enakopravnostjo. Nikoli ni-smo na kaj več aspirirali in tudi danes nič več ne zahtevamo ko zgolj enakopravnost. Magari tudi v razmerju števila, samo da bo enakopravnost, v dolžnostih kakor v pravi-cah. Enaki davki naj bodo na primer in ena-ki krediti v proračunu, pa če se na Srbskem zgrade tri ceste, naj se na Slovenskem vsaj ena; pa da bomo tudi Slovenci imeli primer-no število generalov, diplomatov, državnih svetnikov, ministrov, pa vsaj na sedem let en-krat tudi kakega ministrskega predsednika. Da bo le enakopravnost, bratska enakost. Pod milim nebom nič drugega si ne želimo v tej naši državi.

Katoliški svet

BELGIJSKA PODPORA ZA RUSKE DIJAKE.

Kardinal Mercier je s svojim velikim vplivom in tudi s svojimi privatnimi sredstvi vzdrževal velikodušno dobrodelno podjetje za vzdrževanje ruskih visokošolcev. Z njegovo smrtjo je ta akcija izgubila glavnega organi-zatorja in dobrotnika. Vendar je upanje, da bodo belgijski katoličani v spomin velikemu kardinalu mogli še zbirati zadostna sredstva za nadaljevanje tega velikega dobrodelnega podjetja. Zveza belgijskega katoliškega dija-štva je pričela veliko akcijo za zbiranje pri-spevkov v ta namen. V belgijskem mladins-kem glasilu »Cahiers de la jeunesse catho-lique« je ruski katoliški redovnik oče Lev objavil članek, v katerem dokazuje veliko versko in vzgojno vrednost te akcije. Katoli-ški dijak z dobrodelnim delovanjem in s pri-jateljskim občevarjem v srcih ločenih bratov zbija pravo krščansko ljubezen in spoštova-nje do katoliške vere, ki daje nagib za toliko požrtvovalnost. V sedanjih razmerah je do-brodelnost posebno uspešno apostolsko delo.

NOV FRANCOSKI SVETNIK.

»Vie Catholique« naznana, da je pre-iskava za beatifikacijo Friderika Ozanama v polnem teku. Zadevo preiskuje že dalje časa posebna komisija v Parizu, ki zbira vse spise, tudi najmanjše notice in najneznatnejše pri-pombe, ki jih more kjerkoli dobiti. Obrnila se je ta komisija do vseh, ki imajo kakršenkoli spomin na raznega, da naj ji določijo, če že ne originala, vsaj točno in izpričano kopijo. Komisija bo svoje delo najbrže lahko dovršila tekom enega leta in potem bo šla zadeva v Rim, ki postopa v takih zadevah skrajno pre-vidno.

Do sedaj se preiskava razvija zelo ugod-no in upati je, da bo župnik Vianney tekom časa dobil ob stran rojaka lajka, slovečega ustanovitelja kongregacij sv. Vincenca Pavel-skega.

Kongregacija svetih obredov, je imela te dni neko predhodno zborovanje, na katerem so obravnavali letošnje beatifikacije, po šte-vilu 9. Zopet imajo med temi večino Fran-cozi; je jih namreč 5. Beatifikacija se bo vršila dvakrat; za prvo skupino najbrže eno izmed nedelj v maju in za drugo skupino, v kateri bodo bolj mučenci, v oktobru; to radi tega, da se bo strnila s proslavo 700letnice sv. Frančiška.

GDANSKA — SAMOSTOJNA ŠKOFIJA.

Dosedanja apostol. administratura Gdan-ska je postala 30. decembra lanskega leta sa-mostojna škofija, podložna neposredno Rimu. Od 384.000 prebivalcev tega mesta je 150.000 katoliki. Ker je večina meščanov nemške narodnosti in tudi med katoliki Poljaki tvo-rijo le maloštevilno četo, morda 10 odstot., je razumljivo, da bo imela nova škofija povsem nemški značaj. Toliko pa nameravajo upošte-vati tudi poljski živelj, da se bo vršila tudi za-te po nekaterih cerkvah posebej služba božja. V nekem predmestju so jim izročili tudi neko državno poslopje, ki si ga naj uredi čisto zase.

